

HATÁRŐR

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvidéki Hivatalos Lapja.

Előfizetési árak helyben és vidéken:
Egy évre 12 K., félévre 6 K., negyedévre 3 K.
Egyes szám 12 fillér.

Megjelenik vasárnap és
csütörtökön reggel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
UJVIDÉK, PETŐFI-UTCA 47. SZAM, ahova a lap szellemi
s anyagi részét illető közlemények küldendők.

ULTIMÁTUM!

Irta: **Hajdu Sándor.**

Nagys. Dr. Szlezák Lajos urnak mint Ujvidek sz. kir. város országgy. képviselőjének

HELYBEN.

Nagyságos Uram! Rövid lesz a beszéd, amelyet önhöz intézni kötelességemmé tetetett. Rövid lesz és egyszerű. Rövid lesz azért, mert ma már elérkezett a tettek ideje és egyszerű lesz, mert egyszerű észjárásu, de becsületes emberek nevében írodik.

Ismeretes és tudják mindazok, akiket illet, hogy ön az általános, egyenlő, titkos választójog beigérésével szerezte meg mandátumát. Fogadalmat tett és ígéretet, hogy annak gyakorlati megvalósítása érdekében — részint azért is, mert ez politikai és egyéni meggyőződése, — közre fog működni, azért küzdeni fog.

Ezt az ígéretet azoknak tette, ugyebár, akiknek a választói jogra szükségük van, akik annak megvalósítását becsületesen értelmezve, komolyan akarják. Mert azoknak, akiknek választójogra nincs szükségük, azért nem küzdenek, azt komolyan nem akarják, választójogos ígéretet tenni, ugyebár, legalább is fölösleges.

Tisztelt Uram! Csak hallomásból ismerem az „uri” morált s hallomásból tudom azt, hogy a kártyaadósság visszafizetésére tett ígéretet másodpernyi pontossággal kell betartani, vagy ha az lehetetlen, a revolver golyóit kell választania, küldömben — becsületlené válik az ember.

Uri embernek tehát nem lehet szavakkal, faluvégi cigány módjára, kalmárkodni. Mert az az uri morál, amely ilyen tizedrangú kérdésben oly szigorú minden uri emberre nézve, bizonyára ugyanolyan szigorú a törvényhozóra nézve is. Különösen és kétszeresen kell, hogy szigorú legyen a törvényhozóval szemben, mert a törvényhozó rendszerint már nagykorú ígéretének jelentőségével tisztában van, még azért is, mert a törvényhozói mivolta, komolysága és méltósága is azt parancsolja, hogy szótartó legyen. Különösen akkor, amikor az ígéretnek betartását, semminek is elemi akadály nem gátolja.

Észszerűen ebből azután az következik, hogy a képviselő urnak, az általános, egyenlő, titkos választójog meg-

valósítása érdekében küzdenie, kutyakötelessége.

Erről szerettünk volna önnel vitatkozni a vasárnapi népgyűlésen, a melyre meghívtuk s ahol résztvettek mindazok, akik a választójogot becsületesen akarják. Kimentette magát, nem jött el Rendben van. Mi azért beszéltünk a dologról és ami egyszerű észjárásunkkal megállapítottuk ezt a nagyon is egyszerű igazságot.

Annak a pártnak a kebelén belül azonban, a melynek ön eddig elég szerencsétlen volt tagja lehetni, a becsületesen értelmezett választójogért küzdeni nem lehet. Nem lehet, amint már egyszer megmondoztam, azért, mert annak a pártnak névleges vezetője, Lukács László, becsületességre, szőszegésre hirta fel pártja tagjait a választójogi ígéreteket illetően. A tényleges vezető pedig, Tisztautyaisten, kijelentette, hogy választójogi sipistajavaslatának lényeges módosításáról szó sem lehet. A gyöngébbek biztak még ezek után is a bizottság tanácskozáiban, hogy ott változtatást fognak eszközölni azon a csirkefogó javaslaton. Az utóbbi napok azután ebből is kiábrándítottak mindenkit.

Bizonyára ön is tudja, persze hogy tudja, hogy a napokban, az egyik bizottsági ülésén felállt ez a bizonyos Lukács László és az összes lényegtelen módosításokat visszautasította, a demokratikus választójogot sürgetőket pedig azzal fenyegette meg, ha sokat követelődnek, hát még ezt a javaslatot is rosszabbítani fogják és nem megjavítani. És amennyiben ma is történnek még csudák, hát az sincs kizárva, hogy az a Lukács László képes lesz örmény eszével ennél a nemtudom én micsoda javaslatnál még egy rosszabbat is kiokoskodni.

Azt pedig, hogy ez a javaslat rossz, ön is nagyon jól tudja. Azt is tudja, éppen úgy, talán még jobban, mint én, hogy ez az ország, amely nekem is, önnek is, a többieknek is, édes szülőháza, beteg, pusztuló félben van. Hogy ezen csak a társadalmi és politikai élet radikális átalakításával és a törvényhozás demokratizálásával lehet segíteni.

A törvényhozás demokratizálásért pedig komolyan küzdeni, a nemzetnek nevezett munkapárt keretén belül, nem lehet. Csak a munkapárt kebelén kívül és a munkapárt ellenére.

Mindezek megállapítása után, a vasárnapi népgyűlés határozata értelmében és annak megbízásából mint a gyűlés elnöke felszólítom önt:

Ha érez magában csak egy szikrányi egyéni, politikai és erkölcsi becsületességet, tisztességet; ha még mindig hiva az általános, egyenlő, titkos választójoghoz: lépjen ki a nemzeti munkapártból... Ha pedig politikai álláspontja megváltozott volna és ma már nem tartana az ország érdekében valónak a demokratikus választójogot, tegye le mandátumát.

Ezt üzeni Önnök a vasárnapi népgyűlés.

Tisztelt képviselő Ur! A népgyűlés eme nagyon is illetékes határozatának annál is inkább eleget tehet és kell hogy tegyen, mert ön „születésénél fogva sem lehet más, mint demokrata”. „Mert önnek „nem kenyere” a politika, hiszen jól jövedelmező irodája van”. „Politikai ambíciói nincsenek, azon kívül, hogy képviselő lehessen, azt pedig elérte.” Így mondotta nekem ezt egy pár nappal ezelőtt.

Ha tehát ön becsületes ember, komoly törvényhozó, aki adott szavának ura — így parancsolja az uri morál és az ország érdeke — haladéktalanul lépjen ki a nemzeti munkapártból. Ezt parancsolja az ön reputációja is.

Tisztelt Uram! Ha szavam éles és szokatlan, azért van, mert rendkívüli idöket élünk, de mentse az a körülmény, hogy őszinte iparkodtam lenni és hogy az ország érdeke, a munkásság jövője szempontjából tudni akarjuk, becsületes emberrel, jóbarátunkkal állunk-e szemben, vagy szőszegővel, ellenségünkkel...??

A vasárnapi népgyűlés megbízásából
Ujvidék, 1913. február hó 19-én.

Hajdu Sándor
a gyűlés társelnöke.

A prédikáló veréb.

A „Határör” számára írta: Dr. Kalmár A.

Szlezák Lajos képviselőnek igaza van abban, hogy a koalíciós korszak nem valósította meg az általános, egyenlő és titkos választójogot, bár a parlamentben abszolút többségben volt. Kezében volt a madár, de nem koppasztotta meg; most Tiszának és Lukácsnak a kezében van, akik ugyancsak koppasztják. Ami engem illet, én eleget is dörmögtem ezért, most azonban csak arról essék szó, hogy a függetlenségi és 48-as párt miért nem bírta megkoppasztani a madarat — ellenére annak, hogy a parlamentben többségben volt?

Nem bírta, mert utjába állottak a hatvanhetesek, az Andrásnyak, a Wekerlék, a kormányzatban a király bizalmi emberei, akik először megakadályozták a becsületes, demokratikus választójognak a törvénybeiktatását és másodsor megakadályozták az önálló magyar jegybanknak a megvalósítását.

Az előbbi azért akadályozták meg, mert az általános, egyenlő és titkos választójog alapján létrejövő népparlamenttől féltették az 67-es közjogi alapot s féltették különösen Magyarország gazdasági önállóságának a kivívását. Ezt minden áron meg kellett akadályozni s erre gondolták a pluralitást, amely az országban az ördögnek se kellett. A história meg fogja állapítani, hogy ez a hatvanhetesek bűne volt s úgy tudom, hogy akkor Szlezák képviselő úr is a hatvanhetesekhez tartozott s így mint szintén bűnbánó él: nem igen van joga a 48-asoknak morál-prédikációkat tartani.

A kormány mostani választójoga szintén ugyanazt a célt szolgálja, amit a 67-es Andrásny pluralitása akart elérni: az osztrálpárlament és hatvanhetes alap fenntartását. Ezt Lukács László miniszterelnök a csütörtöki beszédében nyíltan és világosan megmondotta, tehát ami a célt illeti: a kormány választójoga az egyes szavazati jog formájában is ugyanazt szolgálja, amit Andrásny pluralitása akart szolgálni. A kérdés csak az volt, hogy miféle politikai huncutsággal lehet megcsinálni ugyanazt, amit Andrásny valamivel becsületesebben akart megcsinálni? Erre Tisza és Lukács összetették az eszüket és — megcsinálták. Elméletben könnyű volt nekik megcsinálni, mert igen nagy machiavellisták, — gyakorlatban is könnyű lesz nekik megcsinálni, mert a hátuk mögött állnak a császár szuronyai. Nem tudom azonban, hogy morál-prédikációkat tarthatna-e nekünk 48-asoknak Szlezák képviselő ur, ha a császár szuronyait nem érezné ő is a háta mögött?

Nem kelek vitára Szlezák képviselő urral, hogy benne volt-e a munkapárt programjában az általános, egyenlő és titkos választójog, vagy nem volt benne. Egy azonban bizonyos: Lukács László-ból soha sem lett volna miniszterelnök, ha az általános és titkos választójogot legerősebben követelő függetlenségi és 48-as Juszpart *számláját* fel nem használja Bécsben. Erre állt és a munkapárt nagy lelki szorongatásai között — ezért

lehetett belőle miniszterelnök. Hogy aztán Lukács László — Tisza István kedvéért — bennünket rutul becsapott: az tényleg már a mi bajunk, illetve az ország baja.

A színváltozás gyakori a magyar nagy politikában, itt a színváltozás többnyire Bécs kedvéért történik, de meg tudná-e mondani Szlezák képviselő ur, hogy egy rövid lustrum alatt ő belőle, a teljéért hatvanhetesből miért lett koalíciós 48-as és mikor annak a csilaga lefutott. *miért lett munkapárti?* Mik domináltak itt: elvi meggyőződések, vagy húsos fazekak?

A politika valamikor az eszmék fölötti tanácskozás és vitakozás volt, ma pedig nem egyéb, mint tiszta fizika: aki bírja, az marja. És amíg olyan választójogunk lesz, hogy bécsi és más közpénzbeli milliökökkel barmok módjára lehet a magyar népképviselőket az osztrálpárlament számára összevásárolni: addig nem is lesz másképp. Am az, aki egy az összevettek közül: az érje be a pozíciójával és ne tartson nekünk 48-asoknak a politikai erkölcsökből prédikációkat!

Választójogi népgyűlés.

Az általános, egyenlő és titkos választójog ügyében leendő állásfoglalás céljából összehívott népgyűlés e hó 16-án tartott meg Kovács vígadótermében, mely minden részében zsufolóság megtelt az érdeklődő munkás és polgári közönséggel, melynek száma jóval meghaladta a 3000-et. A népgyűlést előkészítő bizottság nevében Apró György örömmel és szeretettel üdvözli a nagy számban megjelent közönséget, valamint a Budapestről leérkezett szónokokat. Miután a népgyűlés feladatát röviden vázolja s a hamisítatlan, demokratikus népparlament megalakítása érdekében történő állásfoglaláshoz a jelenvöltek higgadt, komoly hozzájárulását kéri, indítványára a népgyűlés elnökéül Lovrekovich Ferenc, társelnökökül Dr. Baics Lázár és Hajdu Sándor, jegyzőkül pedig Kincses, Tyoszi és Bukovánszki választatnak.

Ezután Lovrekovich Ferenc magyar, Dr. Baics Lázár pedig szerb nyelven vázolja a népgyűlés célját, mire Lovász Márton orsz. képviselő emelkedett szólasra s meggyőző erejű hatásos beszédében mutatja ki a kormányjavaslat tarthatatlanságát. A kormány és pártja tagadja azt a történelmi tény, hogy 2¹/₂ év előtt az általános, egyenlő és titkos választójog programjával mentek a választások küzdelmébe s ez alapon választatott meg a képviselők nagy része, köztük Dr. Szlezák is. A kormányelnök s trónbeszédében a király is megígérte az általános, egyenlő, titkos választójogot. Az ezen ígérettel szemben betérsített javaslatot egyenesen példátlan, vérlázító szőszegésnek és ámitásnak mondja. (Vonja vissza!) A kormányjavaslat célja nem konzervatív, de egyenesen megakadályozza a nemzeti akarat megnyilvánulását, érvényesülését. Súlyos rendelkezési — 30 évi kor, 6 el. iskola végzése a mai nyomorult iskolák mellett stb. okmányok mellett kell jelentkezni az összeírásra — sok polgárt, az adózó

nagy tömeget megfosztják joguktól. Példákkal igazolja, mennyire a vál. elnök önkényének lennének kitéve a választók, mert minden csekély ok miatt meghiusultnak mondhatja ki a választást. Lukács (le vele!) nyíltan kimondotta, hogy a választójog ügyében tett képviselői ígéret nem kötelező, ő a mai kormányrendszert fenntartani akarja. Majd kimutatva, mily nagy veszedelem rejlik Tisza István (abzug, le vele!) e feudális főur törekvéseiben tisztelettel meghajol a szocialista törekvései előtt s a választójog széles kiterjesztése mellett sem fél, hogy a szocialista párt fogna uralkodni, csak méltóan képviselve lesz az s a hatalom a feudális körökből polgári kezekbe megy át. A most folyó harc polgári rendet és nyugalmat akar s hogy az osztályellentétek harca ne az életben, de a parlamentben vivassék. A munkapárt 2¹/₂ évi uralom alatt semmit sem tett a nép érdekeiért, hanem kiszípolozandó objektumnak tartva, belét, zsirját, mindenét az osztrák militarizmus részére zsákmányolja, nem tisztelve törvényt, alkotmányt, sem erkölcsöt. Nyíltan bevallja, hogy a választók, akiket ígérekkel megszedítettek, hozzájárultak az ország romlásához, de a csorbát ki lehet, ki kell köszörülni s ha keresztény és zsidó, magyar, német és szerb egyesített erővel, elszánt akarral összefog és talpra áll, új rendszert, új jogokat lehet teremteni, ami áldást hozand. A sűrű tetszenyilvánításokkal kísért beszédet általános helyeslés és éljenzés követte.

Jászi Oszkár, az országos választójogi szövetség képviselője mindenek előtt tényekkel bizonyítja, hogy a népjogok legnagyobb ellensége Tisza István (szünni nem akaró abcugolás). A szabadság országában a nép rég kivívta az általános választójogot. Ott e jog nemcsak azt szabja meg, ki szavazhat 5 évenként, hanem hogy az országgyűlés a nép igaz képviselője legyen, hogy az országot fentartó sok millió ember kijelenthesse akaratát s mind abban, mi adó, iskola, közigazgatás, anyagi boldogulás, ipar és kereskedelem terén a nép érdekeit érinti, a nép diktálja akaratát. Ezzel szemben Magyarországon a kormány és a vezető körök fővezére, Tisza István (le vele!) a nép érdekeit éppen semmibe sem veszik, kezdve a kisbírótól a miniszterig. Nálunk a királyi akarat áll szemben a képviselő akaratával. A többség mikénti szerzésére elmondja, hogy Khuent küldték le, akinek sem embere, sem pártja nem volt s a gránicsár, ki sem jogot, sem törvényt nem tisztel, nem jött zavarba. Neki pénz kellett s talált bankárt, meg uzorást, akik adtak sok-sok milliót. Ha nem volt elég pénz, kerestek tovább s akadtak, akik grófok, bárók akartak lenni s megint csak adtak pénzt. Így rendben levén, kezdődött a tánc (dörgő éljenzés, viharos tapsok) s minthogy a magyar népet megvenni, mint az ökröt és szamarat, nem lehet, hát kellett sok-sok szesz, meg pálinka, hogy ne tudja, miért adta el magát s mikor a pálinka elvette az eszét, jött a szurony, csendőr, pandur, meg katona. Akár csak itt tört volna ki a balkán-háború, idegen ezredek is sokat hoztak és sok helyen

sétverték Mikor a munkapárt milliökök ellenére jogtipró m kórházak, is maradt hisz Tisza ált. választ den épe határozha Tiz éve k király és tünk egy rosszabb számemel megvenni pénz meg grófokat. tástól Ti szenteltviz meg páli vagy ang gyobb ha kozni, t ket meg állította, s neki c mint a s azt tehet,

S ez erővel sz zék nélkül ségével n vez saját tók részé megélhető örzetére azért, ho ruházaton zsebpénz néptanító hogy olta zetiségek István pá gét éppe elmarado szerte gyűségne gyarorszá biztosítja hogy ez pen meg ami a ne zi, az a egyenlő met, tót és hitét nem kell erőszako talános egyesit, rát bizto nagy ve legvégső éljenzés) irányul, a törpe térülnek hozás é az ált. v a polgár sztrájkot és titkos

H I R E K.

A m. vasárnapi népgyűlésre érkezett bpesti vendégeket a vasuton, az előkészítő bizottság élén Dr. Loránd Samu, tvh. biz. virilis tag a következő hazafias lendületteljes beszéddel üdvözölte:

szétverték a népet, hogy ne szavazhasson. Mikor a többség ily módon megvált, a munkapárt frissiben megszavazta a 100 milliókat Bécsnek, majd jog és törvény ellenére vidáman folytatta alkotmány- és jogtipró munkáját, de a jó iskola, orvos, kórházak, vagy közigazgatás ügye tovább is maradhatott balkáni állapotában, mert hisz Tisza Istvánnak *buta tömeg* kell! Az ált. választójog azt jelenti, hogy minden épeszű, felnőtt ember szabadon határozhasson sorsa és képviselője felett. Tíz éve küzdünk már érte s a kormány, király és pártok ígéretei dacára nyertünk egy javaslatot, mely még sokkalta rosszabb az eddigi törvénynél. Hogy a számemelés mit ér? könnyű a felelet: megvenni lehet több szamarat, mert pénz megint lesz, mert újból csinálnak grófokat. A titkos, községenkénti választástól Tisza István fél, mint ördög a szenteltvíztől, mert akkor hiába a pénz, meg pálinka. Amire a német császár, vagy angol király nem merne — nagyobb hatalmuk dacára sem — vállalkozni, t. i. napi munkát végző embereket megállítani, Tisza megtette: megállította, visszarendelte a magyar vonatot s neki csak olyan tömeg kell, melylyel mint a sötétségben élő Biharországban azt tehet, amit akar.

S ez a bihari kisember fegyveres erővel szétverte a parlamentet s ellenzék nélküli, összevásárolt banda segítségével még parlamenti őrséget is szervez saját énjének védelmére. A néptanítók részére, bár évek óta küzdenek jobb megélhetésért, nincs pénz, de Tisza őrzetere van s az őrség tagjai, csak azért, hogy vakon engedelmesskedjenek, ruházaton, lakáson és ételmezésen kívül zsebpénzült is többet kapnak, mint a néptanító teljes fizetése. Azt is mondják, hogy oltalmazni kell a magyart a nemzetiségek ellen, de feledik, hogy Tisza István pártját, a munkapárt nagy többségét éppen a tót és román, a miveletlen, elmaradott és leitatott nép segélyével szerezte meg. Továbbiak során együttségnek mondja, elhinni, hogy Magyarország fenállását a több magyarság biztosítja. Ezzel szemben való igazság, hogy ez országban minden magyar szépen megfér a többi nemzetiségekkel s ami a nemzetiségi ellentéteket ma kiélezi, az a panama-rendszer. A népnek egyenlő jogot kell adni, hogy akár német, tót vagy szerb, a maga miveltségét és hitét szabadon kifejleszthesse, akkor nem kell félteni a magyarnak mai nap erőszakon alapuló hegemoniáját. Az általános választójog közös érdekekben egyesít, jogot, kenyeret s egyéni kultúrát biztosít, azért össze kell fogni s bár nagy veszedelmet jelent a jelen harc legvégső fegyvere, a tömegsztrájk (sűrű éljenzés), de mert nem a polgárság ellen irányul, hanem az esetleges veszteségek a törpe klikk megszüntével bőven megtérülnek az ipar, kereskedelem, törvényhozás és a dolgos ember munkájának az ált. vál. jogban leendő biztosításával, a polgárságnak támogatnia kell a tömegsztrájkot. Szavait az általános, egyenlő és titkos választójog éltetésével végzi. *

* Befejező részét a szedés körül felmerült technikai nehézségek miatt jövő száma kellett halasztani. Sz.

Mennyit kapnak a határszéll katonák? A bécsi „Militaerische Rundschau,” a hadügyminiszterium hivatalos lapja, közli, hogy a határszéll katonák részére a monarchia területén eszközölt gyűjtés eredménye: 1. 828, 197 kor. 17 f., ami szép jellemzője a hazafias áldozatkészségnek.

Iskolalátogató kinevezése. A vall. és közokt. miniszter Baranyai Gyula szegedi áll. polg. iskolai igazgatót a bácsbodrogyvármegyei összes polgári és felső népiskolákra iskolalátogatónak kinevezte.

A fogadás halottja. Ladányi József bácskerteszi lakos, miután már eléggé bepálinkázott, félig elázott állapotban fogadott két ismerősével 100 koronában arra, hogy ő egy liter pálinkát is képes meginni két hajtókára. A fogadást megnyerte, de a sok szesz mégis megártott neki, annyira, hogy kocsin kellett haza vinni, ahol két órán belül meg is halt.

Villanyvilágítás Palánkán. Palánka község azon régi tervéhez, hogy a villanyvilágítást bevezeti a községbe, Ópalánka is hozzájárult s így már csak rövid idő kérdése, mikor gyuladnak ki a villanyos körték a hármis Palánkán is.

Intelem a kivándorlóknak. Egy olasz lap írja: Az amerikai nyugati államokba csak az menjen, akinek az utiköltséget a munkaadó előre megfizeti. Ne költse az utra a maga pénzét, mert ha pénz nélkül érkeznek a munka helyére, akkor könnyebben el lehet velük bánni és az ígért magas munkabérek helyett alacsonyabbal is kénytelenek majd beérni. Aki nek munkakész kell, az nem fogja sajnálni az utiköltséget sem a jó és becsületes embertől.

Uj középiskola Szabadkán. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium főreáliskolát szándékozik felállítani Szabadkán. A vár. tanács foglalkozott a miniszterium ez iránti ajánlatával, azonban a kilátásba helyezett állami segély ellenében egy második főgimnáziumot szeretne létesíteni s ilyen értelmű feliratot fog intézni a miniszterhez.

A legkiválóbb orvosok egyhangú véleménye, hogy a gyermek a fejlődés szakában van legjobban arra utalva, hogy hatékony tápszerekkel erősítve a legkülönbözőbb ragályos betegségek ellen ellentállóképesség tétessék s ugyancsak egyhangú vélemény az, hogy e célra legalkalmasabb a csukamájolaj, mely könnyű emészthetősége által válik igen becsesé, legjobban ajánlható a Zoltán-féle csukamájolaj, melynek tápereje igen nagy, mivel sem kellemetlen szaga, sem rossz ize nincs, a gyermekek szívesen veszik. Készítője Zoltán Béla gyógyszerész Budapest s üvege 2 korona a gyógyszerárakban.

A szabadkai közkórház bővítése. A szabadkai városi közkórházban, mely eredetileg 160 ágyra épült, 420 ágyat helyeztek el és a kórház még így sem felel meg tökéletesen a céljának. A város polgármestere most felterjesztést intézett a belügyminiszterhez, melyben kéri, hogy a legszükségesebb bővítési és felszerelési költségekre mintegy 320.000 koronát a kormány az ideai állami költségvetésbe felvett 4 millió kor. terhére engedélyezzen.

Uj dunai csatorna. A Duna-völgy lecsapoló és öntöző társulat egy új csatorna építését határozta el. Az előmunkálatokat még a tavasszal megkezdik, amiért az építéssel kapcsolatban szükségessé vált kisajátítási eljárást megindítják. A szabadkai kir. törvényszék Baja és Bajszentiván határában fekvő ingatta-

Hiersch egyleti közgyűlés. A báró Hiersch egylet újvidéki fiókja ez évi rendes közgyűlését e hó 23-án, vasárnap d. u. 3 órakor a kir. kath. magyar főgimnázium dísztermében tartja s arra az egyleti tagok s az érdeklődő közönség ez uton is meghívatik. A közgyűlés tárgyát az évi jelentés s a költségelirányzaton kívül a bizottsági tagok és tisztviselők leköszönése és újbóli választások képezik.

Az U. T. K. f. március 1-én táncgal egybekapcsolt irodalmi estélyt szándékozik rendezni, melynek sikere érdekében már is serényen fognak az előkészületek.

Tüz. E hó 17-én délután tűz ütött ki a Grand Hotelben, mely könnyen végzetesé válhatott volna. A tűz valószínűleg a kéményből keletkezett s csak akkor vették észre, mikor az étterem menyezete feletti égő gerendák lángja kicsapott. A beépített épülettömb nehéz megközelíthetése nagy munkát adott a tűzoltóknak, kik még késő este is a tűz oltásán fáradoztak. Az étterem menyezete és szobrázati díszítései teljesen tönkre mentek, de az anyagi kár biztosítás útján megtérül. Nem úgy az a kár és veszteség, mi az étterem hosszabb használhatatlanságából ered.

A vörös kereszt-egylet újvidéki választmánya tudvalevőleg annak idején gyűjtést rendezett a balkáni sebesültek, a katonák karácsonyára s a bevonult katonák inségben maradt családtagjainak segélyezésére s e gyűjtés 5636 koronát eredményezett. Hogy névleg kik járultak hozzá jótékony adakozással ezen eredmény eléréséhez, arról a mai számhoz nyugtázáskép mellékelte felülfizetések kimutatása számol be.

Szinházi hír. Thury Elemér szombathelyi és soproni szinigazgató csupa jeles erőkből álló társulatával még e hó folyamán ide érkezik s előadásai sorát e hó 22-én a „Cigánybáró“-val nyitja meg.

nok kisajátítása ügyében a kártalanítási eljárás határnapjául február 27. napját tűzte ki.

Veszélyes gyermekcsíny. A szabadkai központi el. iskola III. osztályában tíz percnyi szünetkor két kis leány összeveszett s az egyik meggyújtotta a másik lelógó haját. A lányok sikoltozva ugráltak fel s ép jókor lépett be a tanító, aki nem vesztette el nyugodtságát s egy téli kabátot kapván le a fogasról, ezzel leborította a leány égő haját, mi által elejét vette a komolyabb bajnak.

Az osztrák ezüst kereszt c. társaság, amelynek Ferenc Ferdinánd trónörökös volt a védnöke, de már régebben lemondott a védnökségről, most teljesen feloszlott és 80 000 kor. vagyonát a behívott tartalékosok családtagjainak adományozta.

Egy bácskai műépítész sikere. A Somogy vm. Takarékpénztár rt. 400.000 kor. szék- és bérpalota építésére hirdetett tervpályázatot. A pályázaton 42 építész vett részt, akik közül az első díjat, 2000 k. Váczy István szabadkai műépítész nyerte meg.

Hirdetmény.

Ujvidék város törvényhatósági bizottságának 29286/1910 és 4336/1911, valamint 17200/1912 sz. a. alkotott s a belügyminiszterium által jóváhagyott új ebirtási szabályrendelet rendészeti intézkedéseit a következőkben tesz közölni:

24. §. A város bármely területén tartott, vagy vidékről behozott eb házon kívül (vagyis utcákon és tereken) csakis a marás lehetőségét kizáró szájkosárral jelenhet meg.

25. §. Harapós ebek és általában a közbiztonságra veszélyes ebek nappal biztos módon megkötve, bekerített helyen tartandók, éjjel pedig csakis zárt udvaron bocsáthatók szabadon.

26. §. Pásztorébek nyakukról első lábaik térdén alul 3 cm-re lógó kolonccal látandók el.

23. §. Vendéglőbe, kávéházba vagy más nyilvános helyiségbe, zárt sétatérre, ugyszintén bérkocsiba és társaskocsiba vinni tilos. Ezen tilalom betartásáért nemcsak az eb birtokosa, hanem az illető helyiség tulajdonosa (bérlője), illetve a kocsis alkalmazottjai is felelősek.

Figyelmeztetem a lakosságot, hogy a fentiekben előírtakat szigorúan tartsa be, mert az előírás szerint szájkosár nélkül szabadon talált ebeket a szabályrendelet 33. §-a szerint a gyeptester összefogdosni köteles és ezenkívül a 37. §-alapján 100 koronáig terjedhető pénzbüntetés fog alkalmaztatni.

Ujvidék, 1913. évi február hó 10. én.

PAYERLE
főkapitány.

Közgazdaság.

Silány zabtermelésünk oka.

Magyarország zabtermelése más nyugati államok zabtermeléséhez viszonyítva rendkívül silány. A mi zabtermelésünk országos átlagban és kat. holdanként legujabban is csak 536 métermázsára tehető, holott Belgiumban 13, Angliában és Németországban 10 1/2 mázsa az orsz. átlagárús kat. holdanként, sőt még Ausztriában is kb 1 mázsával nagyobb mint nálunk, holott Ausztria talajjal sokatla rosabb a mi talajunknál.

A mai magas zab árak mellett nem tűrhető továbbra is, hogy zabtermésatlagaik ilyen alacsonyan legyenek.

Silány zabtermésünk oka egyedül az, hogy a zab mindig trágyázatlan földbe vették a mely 6-8, 10 év óta nem kapott istálló trágyát. Ha már semmire sem jó a trágyázatlan föld, a magyar gazda még mindig vet bele egyszer zabot mielőtt azt megtrágyázná. Nincs az ilyen földben már sem nitrogén, sem foszfor sav s így természetesen zabtermést is csak olyant adhat, amely a költségeket sem téríti meg.

Igy nem lehet gazdálkodni; ilyen alacsony zabtermés átlagokkal, a mai mai megdrágult viszonyok között a gazda nem élhet meg. Arra kell tehát okvetlenül törekednie minden gazdának, hogy az eddignél nagyobb zabterméseket érhesen el s ezt bizonyosan elérheti két uton-módon. Vagy kihord most a tél folyamán a megfagyott barázdákra 8-10 szekér istálló trágyát kat. holdanként s rászór 150 kg. szuperfoszfátot s a föld kiengedése után azonnal alászántja azokat, vagy pedig, ha istálló trágya egyáltalán nem áll rendelkezésére, akkor kiszór 150 kg. szuperfoszfátot kat. holdanként most a télen, hőmentes időben, azt alászántja, majd ha a föld kienged, megboronálja, betárcsázza, beleveti a zabot és vetés után egy pár nappal rászór kat. holdanként 40 kg. chilisalétromot.

Ezen eljárás által fedezi a zab által szükségelt tápláló anyagokat s ez által 2-3-4 mázsával is fokozza annak termését s ez által jövedelmezőbbé teszi a zab termését s nem is kell magát szégyelnie azért, hogy zab földjén csak 3-4 mázsás termést érte el.

Az istenért, mit jelent ez?

Most már a Pali is kezd köhögni és négy gyerek köhög a házban. A cukortól elrontották a gyomrukat teával, meg begöngyöléssel pedig nem lehet őket folyton kizozni. — De kedves asszonyom, vegyen néhány doboz Fay-féle valódi ásványpasztillát. Ez sohasem fog ki nálunk és huut, köhögés stb. sohasem hatalmasodik el nálunk, mert azonnal szedünk sodeni pasztillát. Vásárlásán 1 vigyázon a Fay névre, ha olyan pasztillát akar kapni, a mely a gyógyhasználatra való sodeni forrás vizéből készült. Egy doboz ára csak 1.25 kor.

Felelős szerkesztő: Zanbauer Ágoston.

Laptulajdonos az ujvidéki függetlenségi és 45-as párt.

233 szám. tkv.1913.

Póthirdetmény.

Az ujvidéki kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság, közhírré teszi, miszerint dr. Maros Károly ügyvéd ujvidéki lakos végrehajthatónak Demmer Antal ujvidéki lakos végrehajthatást senvedő elleni 99 kor. 60 fill. s jár. iránti végrehajthatási ügyében 3224/1912. sz. a. kibocsátott árverési hirdetményben az ujvidéki 287 számú betétben A. I. 1-2 sor a. foglalt 1047. 1048 hrs. jószágtestre 14651 kor. kiküldési árban a kir. törvényszék árverési termében 1913. évi március hó 8. napjának délutáni 3 órájára kitűzött árverés az 1881. évi LX. t. c. 167 §-a alapján Häfner Károly fia cég végrehajtható érdekében is 542 kor. 32 fill. tőkékövetelés és jár. kielégítése végett meg fog tartatni. Ujvidéken 1913. évi január hó 12-én.

Mékey Zoltán s. k.
kir. törvényszéki bíró.

Nyomatott »Guttenbergnyomda» Ujvidék.

Salvator-sör

A „Salvator-pincéhez” című müncheni sörfőzde világhírű Salvator-söre megérkezett.

A míg a készlet tart, közönséges palackokban 50, nagy palackokban 60 fillérnyivel kapható s díjmentesen a házhoz szállítatik.

Vidéki megrendelések hordó és palackokra a leggyorsabban eszközöltetnek.

Egyedüli képviselése

Bauer Gyulánál

sörnagykereskedés Ujvidéken.

Minden anya

szivlelje meg, hogy a tészta-neműek, mint: rétes, gombóc, torta, fel-fújt, pudding, kalács, fánk, bukta, omelette, palacsinta, kifli, galuska, csehpimasz, metélt, stb. stb sok esetben, főleg gyermekeknel, fölébe helyezendők a husneműeknek vagy az összetételü ételeknek, ha azok

Dr. Oetker sütőporával a 12 f. készülnek, mert csak ekkor nemcsak táplálók, hanem könnyen emészthetők is, amit főleg gyermekeknel nem lehet eléggé megbecsülni. Gyermekei számára tehát készítsen sok olyan tésztafélét Dr. Oetker sütőporával, mely mindenütt ezerszeresen bevált utasításokkal együtt kapható.

Egészséges, tápláló, olcsó.

Vigyázzni kell, hogy Dr. Oetker hamisítatlan gyártmányait kapjuk.

Kiadó.

A Lövész-utca 11. számú házban egy uri lakás, mely 4 szobából áll, mellékhelyiségekkel együtt május 1-ére kiadó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Téglagyarak

és hasonló füzemek számára alig használt körülbelül 2000 m. szállítható vágány néhány váltóval, fordítókoronggal és kocsival eladó. Irásbeli érdeklődéseket a lapkiadóhivatala „Téglagyári Anyag 500” jelige alatt továbbít.

KÖHÖGÉS

rekedtség, hurut, elnyálkásodás, görcs- és samarköhögés ellen

KAISER

mell-karamellai a „3 fenyővel.”

605

közjegyzőileg hitelesített orvosi és magán bizonyítványok tanuskodnak a biztos sikerről.

Fellette iziotes, kellemes bonbonok. Csomagja 20 és 40 fill. doboz 60 fill. kapható Herczog István, Grossinger János, Kuchler Béla gyógyszerárban. Stefánoviz Ly. fia, Petrovits és Popovits kereskedéseiben, Kleiu Oszkár drogus-tánál, Stra sor István gyógyszer. Karlóca, Kocziák Ruma, Jhreg C. Ratais örökösei Apatin, Brodski, Adamffy gyógyszer. Pétervárad, Kujaschkovic Mitrovic, Hainis A. India, Handl J. Ruma, Wagner A. Dobrica, Peternek Ottó Ujszlan-kamen, Gebauer Emil gyógyszerés B

Évek
intező kö
megalkotó
mai napi
eredmény
zési mun
folyamat

Ezen
nak, hog
vényható
fel ezen
szervezet
és a má
tása célj
kell hog
követelés

Gor
gyilagoss
egyenese
zésének
számláló
avattott t

Tes
hetséges
szélvihar
emeletes
megmen
szereles
lévő me
nincs ho
melyre

emberba
áll, leh
legjobb
hinnünk
sel egy
csétlens
gyan kiv
hogy az
kat eset
gától ve
hogy fe
tűzőrség
óra is e
az oltás
vezeték
eredméri
Nem. A

